

CONȚINUTUL ILEGALITĂȚII FAPTEI CARE ESTE INCRIMINATĂ ÎN ART. 233 DIN CODUL PENAL AL REPUBLICII MOLDOVA. VÂNATUL FĂRĂ AUTORIZAȚIA CORESPUNZĂTOARE

Anastasia BOLDESCU

Universitatea de Stat din Moldova

În prezentul studiu se încearcă găsirea răspunsului la următoarea întrebare: formează oare oricare vânat ilegal (vânătoare ilegală) conținutul acțiunii prejudiciabile prevăzute la art. 233 din Codul penal al Republicii Moldova? În afară de aceasta, este inițiată analiza condițiilor în care vânatul devine ilegal. Este identificat rolul dispoziției de referire în procesul de interpretare a art. 233 din Codul penal al Republicii Moldova. Se demonstrează că ilegalitatea vânatului în sensul art. 233 din Codul penal al Republicii Moldova nu se reduce la încălcarea prevederilor unei legi care reglementează activitatea de vânat (vânătoare). De asemenea, se relevă că ilegalitatea vânatului (vânătorii) nu întotdeauna presupune ilegalitatea acestei fapte în sensul art. 233 din Codul penal al Republicii Moldova. În final, sunt analizate toate tipurile de autorizație corespunzătoare în sensul art. 233 din Codul penal al Republicii Moldova. Sunt identificate actele care nu intră sub incidența noțiunii „autorizația corespunzătoare” din art. 233 din Codul penal al Republicii Moldova.

Cuvinte-cheie: vânat (vânătoare), vânatul ilegal, ilegalitate, dispoziție de referire, autorizație corespunzătoare, permis de vânătoare, foaie/fișă pentru recoltare, autorizație de a vâna animale sălbatice copitate.

THE CONTENT OF THE ILLEGALITY OF THE ACT THAT IS CRIMINATED IN ART. 233 OF THE CRIMINAL CODE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA. HUNTING WITHOUT PROPER AUTHORIZATION

In the present study, we try to find the answer to the following question: does any illegal hunting form the content of the prejudicial action provided in art. 233 of the Criminal Code of the Republic of Moldova? In addition, the analysis of the conditions, in the presence of which the action of hunting becomes illegal, is initiated. The role of the reference provision is identified in the process of interpreting art. 233 of the Criminal Code of the Republic of Moldova. It is demonstrated that the illegality of hunting in the meaning of art. 233 of the Criminal Code of the Republic of Moldova is not limited to the violation of the provisions of a law regulating hunting. It is also revealed that the illegality of hunting does not always imply the illegality of this act in the sense of art. 233 of the Criminal Code of the Republic of Moldova. Finally, all types of proper authorization in the meaning of art. 233 of the Criminal Code of the Republic of Moldova are analyzed. The acts, that do not fall under the notion „appropriate authorization” in art. 233 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, are identified.

Keywords: hunting, illegal hunting, unlawfulness, reference provision, proper authorization, hunting permit, sheet for harvesting, permit to hunt wild ungulates.

Introducere

Pentru a percepe natura juridică a acțiunii prejudiciabile prevăzute la art. 233 CP RM, este necesar:

- 1) să stabilim înțelesul noțiunii „vânat”;
- 2) să determinăm condițiile în a căror prezență acțiunea de vânat devine ilegală.

În prezentul studiu ne propunem să inițiem analiza condițiilor în a căror prezență acțiunea de vânat devine ilegală. Însă, înainte de aceasta, ne propunem să aflăm dacă oricare vânat ilegal (vânătoare ilegală) formează conținutul acțiunii prejudiciabile prevăzute la art. 233 CP RM.

Rezultate obținute și discuții

Vânatul ilegal (vânătoarea ilegală) este o noțiune-parte în raport cu noțiunea generică de vânat (vânătoare). După părerea lui A. M. Kablov, „numai încălcarea regulilor de vânătoare, care sunt consfințite normativ,

face ilegală fapta de vânat. Fără stabilirea regulilor concrete de vânatoare, care au fost încălcate, nu este posibilă calificarea unei fapte în conformitate cu articolul [care prevede răspunderea pentru infracțiunea de vânat ilegal]. Acest lucru se explică prin faptul că, în sentința de condamnare, instanța de judecată trebuie să facă referire la punctul din regulile de vânatoare, care a fost încălcat” [1, p. 19]. Suntem de acord cu această opinie. Caracterul de referință (blanșetă) al art.233 CP RM rezultă din cuvântul „ilegal”, folosit în denumirea acestui articol, precum și din cuvintele „corespunzătoare”, „interzisă”, „interzise” și „nepermise”, utilizate în dispoziția art. 233 CP RM. Pentru a stabili care vânat este ilegal, care autorizație pentru vânat este corespunzătoare, care perioadă pentru vânat este interzisă, care locuri pentru vânat sunt interzise, care unelte și metode pentru vânat sunt nepermise – este necesar să apelăm la actele normative extrapenale la care face referire art. 233 CP RM. Oricare altă interpretare ar fi arbitrară, deci nu ar corespunde literei și spiritului legii.

Din punctul de vedere al lui A. S. Kurmanov, „dispozițiile de referire prezintă o însemnătate indiscutabilă pentru dreptul penal. Avantajul acestora constă în faptul că nu este necesară modificarea legii penale de fiecare dată când se modifică anumite reguli speciale. Cu alte cuvinte, dispoziția de referire permite îmbinarea stabilității relative a legii penale cu dinamica evoluării actelor normative subordonate legii. În același timp, astfel de dispoziții se caracterizează prin neajunsuri precum: posibila confuzie și contradicție dintre numeroasele acte normative; dependența dreptului penal de alte ramuri de drept, etc.” [2, p. 40]. Cât privește dependența dreptului penal de alte ramuri de drept, nu vedem în aceasta o problemă. Toate ramurile de drept, formând un sistem, sunt dependente de altele într-o măsură mai mare sau mai mică. Referitor la confuzia și contradicția dintre numeroasele acte normative, suntem de acord cu A. S. Kurmanov. Regulile de vânatoare sunt prevăzute de mai multe acte normative. Uneori aceste acte se dublează unul pe altul, iar alteori constatăm că acestea se contrazic între ele. Un asemenea neajuns influențează negativ asupra calității interpretării și aplicării art. 233 CP RM.

Cu toate acestea, normele de referire constituie o necesitate obiectivă atunci când vorbim despre incriminarea faptei de vânat ilegal. Nu este posibil ca regulile de vânatoare, încălcate de către subiectul infracțiunii prevăzute de art. 233 CP RM, să fie stabilite în cadrul acestui articol sau într-un alt articol din legea penală. Nici dispoziția simplă, nici dispoziția descriptivă, nici măcar cea de trimitere nu ar fi în stare să redea întreaga complexitate a ilegalității faptei de vânat. Această complexitate poate fi redată doar cu ajutorul dispoziției de referire. Oportunitatea recurgerii la dispozițiile penale de referire este subliniată în Hotărârea Curții Constituționale nr. 25 din 13.10.2015 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale Hotărârii Guvernului nr. 79 din 23 ianuarie 2006 privind aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora (în continuare – Hotărârea Curții Constituționale nr. 25/2015). Astfel, în pct. 39 din această hotărâre se menționează: „În pofida exactității sale, dreptul penal, exprimat printr-o *lex certa*, este o ramură de drept sensibilă anume din cauza excesului de text normativ necesar a fi supus interpretării [...], inclusiv în baza normelor de trimitere sau de blanșetă” [3]. De asemenea, prezintă interes un alt fragment din Hotărârea Curții Constituționale nr. 25/2015: „[...] 63. [...] Curtea menționează că existența dispozițiilor de blanșetă în normele penale constituie o expresie a procesului obiectiv de reglementare normativă, fiind o modalitate specială de formulare a reglementărilor juridico-penale. 64. Fără a contesta principiul codificării legii penale, recurgerea la dispozițiile de blanșetă în Codul penal asigură stabilitatea legii penale, astfel încât conținutul acesteia să nu fie direct proporțional cu frecvențele modificări ale actelor normative subsecvente, precum și legătura sistemică cu alte acte normative aplicabile [...]” [3]. În același context se înscrie constatarea făcută de V. Stati: „Trimiterea normei penale la dispozițiile extrapenale, ca expresie a actului de interpretare sistemică a legii penale, este confundată cu reglementarea infracțiunilor [...] Statutul actelor normative, la care face trimitere legea penală – lege constituțională, lege organică, lege ordinară, hotărâre a Parlamentului, act al Guvernului, act al ministerului, departamentului, agenției etc. – nu are nici un impact asupra prerogativei suverane a legii penale de a reglementa infracțiunile și pedepsele” [4]. Așadar, complinind normele penale, normele extrapenale de referință contribuie la interpretarea acesteia, fără însă a determina faptele ce constituie infracțiuni și fără a prevedea pedepsele ce se aplică infractorilor. Astfel de funcții le poate avea exclusiv Codul penal, așa cum rezultă din alin. (2) art. 1 CP RM.

Trebuie de menționat că ilegalitatea vânatului în sensul art. 233 CP RM înseamnă nu doar încălcarea

prevederilor unei legi care reglementează activitatea de vânat (vânătoare). Ilegalitatea vânatului în sensul art. 233 CP RM poate presupune, de asemenea, încălcarea prevederilor unor acte normative subordonate unei legi care reglementează activitatea de vânat (vânătoare). În această ordine de idei, aducem ca argument afirmația făcută de S. Brînza și I. Serbinov. În opinia acestor autori, prin „lege” trebuie să se înțeleagă „inclusiv o reglementare secundară emisă de Guvern, de altă autoritate a administrației publice centrale sau locale etc., care vine să detalieze o lege propriu-zisă” [5]. V. Stati susține o asemenea interpretare a noțiunii de lege: „În pct. 94 al Hotărârii nr. 33/2017, se menționează: „[...] conceptul de lege poate fi înțeles doar ca act adoptat de Parlament în temeiul art. 72 din Constituție” [6]. Considerăm că această poziție a Curții Constituționale vine în dezacord cu o altă poziție a Curții Constituționale, prin care se consacră accepțiunea *lato sensu* a noțiunii de lege. Or, în pct. 43 al Hotărârii Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 25 din 13.10.2015 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale Hotărârii Guvernului nr. 79 din 23 ianuarie 2006 privind aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora (Sesizarea nr. 30a/2015), se arată: „Hotărârile Guvernului sunt subsecvente legilor adoptate de Parlament. Guvernul, ca organ executiv suprem, în exercitarea atribuțiilor constituționale și a celor ce decurg din Legea cu privire la Guvern, organizează executarea legilor, scop în care emite hotărâri pentru a preciza o lege, a o face cât mai clară și a o aplica cât mai corect” [3] [7]. Așadar, noțiunea de lege cuprinde legislația secundară, derivată, care dezvoltă prevederile unei legi propriu-zise.

Mai mult, având în vedere divergența sus-menționată din practica jurisdicției constituționale, V. Stati propune completarea Codului penal al Republicii Moldova cu un articol care ar cuprinde definiția noțiunii de lege. Prezintă interes următorul fragment din această definiție care, în opinia lui V. Stati, ar putea fi aplicată inclusiv în raport cu art. 233 CP RM: „[...] Atât actul normativ care nu este adoptat de Parlament în temeiul art. 72 din Constituție, cât și actul individual se consideră lege numai în cazul în care este adoptat, aprobat sau emis în limitele și potrivit normelor unei legi” [7]. Deși se referă la un context particular, părerea lui I. Serbinov vine în sprijinul acestei poziții: „Art. 329 CP RM nu poate fi aplicat în ipoteza neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare de către o persoană publică a obligațiilor de serviciu *care nu decurg dintr-o prevedere legală (ci, dintr-o reglementare secundară emisă de Guvern, de altă autoritate a administrației publice centrale sau locale etc.) care nu vine să detalieze legislația primară* (evid. ns.)” [8]. Așadar trebuie să fie adoptate/emise în limitele și potrivit normelor unei legi acele reglementări ce stabilesc care autorizație pentru vânat este corespunzătoare, care perioadă pentru vânat este interzisă, care locuri pentru vânat sunt interzise, care unelte și metode pentru vânat sunt nepermise. Dacă astfel de reglementări depășesc limitele unei legi, dacă ele au un caracter autonom, atunci lipsește temeiul aplicării art. 233 CP RM.

De exemplu, pct. 24 din Regulamentul privind autorizarea, organizarea și practicarea, în fondul forestier de stat administrat de Agenția „Moldsilva”, a vânătorii la mistreț, controlul răpitorilor și combaterea dăunătorilor vânatului, extragerea unor exemplare în scopuri științifice, cultural-educative și/sau estetice (Anexa la Ordinul Agenției „Moldsilva” nr. 322 din 24.09.2020) prevede: „Vânătoarea la mistreți în fondul forestier, administrat de Agenția „Moldsilva”, se organizează și se desfășoară în baza unei hotărâri de guvern, a ordinului Agenției „Moldsilva”, precum și a ordinului intern al unității de gestionare pe teritoriul căreia se preconizează acțiunea respectivă, exclusiv în temeiul autorizațiilor de vânătoare” [9]. Aceasta înseamnă că, pentru a califica fapta de vânătoare ilegală la mistreț în baza art. 233 CP RM, trebuie: 1) să fie identificate prevederile concrete din actele normative specificate în norma reprodusă mai sus, ce stabilesc care autorizație pentru vânat este corespunzătoare, care perioadă pentru vânat este interzisă, care locuri pentru vânat sunt interzise, care unelte și metode pentru vânat sunt nepermise; 2) să se verifice dacă aceste prevederi concrete sunt adoptate/emise în limitele și potrivit normelor Legii nr. 298 din 30.11.2018 a vânătorii și fondului cinegetic [10] (în continuare – Legii nr.298/2018) și ale Legii nr. 439 din 27.04.1995 a regnului animal [11] (în continuare – Legii nr. 439/1995).

După aceste clarificări de natură conceptuală, este necesar să stabilim care sunt limitele și conținutul ilegalității faptei incriminate la art. 233 CP RM.

Până la 01.03.2021 (data intrării în vigoare a Legii nr. 298/2018), Regulamentul gospodăriei cinegetice (în continuare – RGC) (Anexa nr.1 la Legea nr. 439/1995), prevedea în pct. 28: „Pe teritoriul republicii sunt permise vânătoarea sportivă și de amatori, vânătoarea de selecție [...]” [11].

În alte dispoziții legale găsim mai multe detalii despre condițiile în care sunt permise vânătoarea sportivă și de amatori, precum și vânătoarea de selecție.

Astfel, în art. 2 al Legii nr. 439/1995, în definiția noțiunii „reglementarea efectivului animalelor de vânat” se arată că „[...] vânătoarea sportivă și de amatori, vânătoarea de selecție a animalelor sălbatice [se realizează] în cazul depășirii numărului optimal al acestora și în cazul epizootiilor” [11]. La lit. d) art. 7 al Legii nr. 298/2018 se menționează că „la planificarea și realizarea măsurilor care pot afecta habitatul animalelor și starea regnului animal se va asigura respectarea următoarelor cerințe: [...] reglementarea efectivului de animale (inclusiv vânătoarea sportivă și de amatori, precum și vânătoarea de selecție – *n.a.*) în scopul menținerii echilibrului ecologic, ocrotirii sănătății populației și prevenirii pagubelor ce pot fi cauzate economiei naționale” [10]. Din interpretarea sistemică a acestor dispoziții legale se poate deduce că vânătoarea sportivă și de amatori sau vânătoarea de selecție este legală atunci când se realizează: 1) fie în cazul depășirii numărului optimal al animalelor sălbatice, fie în cazul epizootiilor; 2) în scopul menținerii echilibrului ecologic, al ocrotirii sănătății populației sau al prevenirii pagubelor ce pot fi cauzate economiei naționale.

Această ipoteză este confirmată în alin.(1) art. 29 al Legii nr. 439/1995: „În scopul ocrotirii sănătății populației, protecției animalelor și plantelor și prevenirii pagubelor ce pot fi cauzate economiei naționale, în caz de sporire a efectivului unor specii de animale și izbucnire a epizootiilor, pot fi aplicate măsuri de reglementare a efectivului unor specii de animale (inclusiv vânătoarea sportivă și de amatori sau vânătoarea de selecție – *n.a.*)” [11].

În celelalte alineate din același articol pot fi identificate anumite particularități ce caracterizează realizarea vânătorii sportive și de amatori sau a vânătorii de selecție: „[...] (2) Speciile de animale și efectivul de animale care sunt supuse reglementării numerice se stabilesc de către autoritatea centrală abilitată cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului. Modul de aplicare a măsurilor de reglementare se stabilește de către gestionar, coordonat în scris cu Academia de Științe a Moldovei, iar în cazul epizootiilor – cu Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor. (3) Aplicarea măsurilor de reglementare a efectivului unor specii de animale se efectuează prin metode de menținere a efectivului populațiilor tuturor speciilor de animale la nivelul cerințelor ecologice și științifice naționale și internaționale, fără diminuarea factorilor economici, culturali și de recreare a teritoriului. (4) Reglementarea efectivului de animale în ariile naturale protejate de stat se organizează și se efectuează prin regulamentul elaborat de autoritatea centrală abilitată cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului aprobat de către Guvern” [11].

Dezvoltând ideea reflectată în alin. (4) art. 29 al Legii nr. 439/1995, menționăm că reglementarea efectivului animalelor de vânat are un caracter ilegal, de exemplu, în cazul în care se încalcă următoarele interdicții stabilite în Hotărârea Guvernului nr. 239 din 05.04.2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la reglementarea efectivului de animale sălbatice în ariile naturale protejate de stat din fondul forestier de stat (în continuare – Hotărârea Guvernului nr. 239/2014): „[...] 3. Se interzice reglementarea efectivului unor specii de animale în zonele strict protejate din cadrul rezervațiilor științifice, zonelor umede de importanță internațională și în zona A din cadrul parcurilor naționale, inclusiv prin trimiterea gonașilor în aceste zone [...] 18. Se interzice: 1) utilizarea armelor cu țeavă lisă și a alicelor de plumb, cu excepția metodei de sacrificare a animalelor în caz de izbucnire a epizootiilor [...]” [12].

Însă, trebuie să subliniem că ilegalitatea vânătorii (vânătorii) nu întotdeauna presupune ilegalitatea acestei fapte în sensul art. 233 CP RM.

De exemplu, Hotărârea Guvernului nr. 1132 din 12.10.2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de organizare și desfășurare a vânătorii de selecție (în continuare – Hotărârea Guvernului nr. 1132/2016) prevede, printre altele: „[...] 27. Extragerea altor specii, a unor cantități mai mari, a speciilor de altă vârstă sau sex decât cele indicate în biletul silvic ori în decizia Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului privind extragerea de selecție la etapa implementării deciziei respective se consideră braconaj și se pedepsește conform legislației în vigoare. 28. Se interzice: [...] 2) aplicarea metodei de efectuare a vânătorii de selecție stabilite la pct. 13 al prezentului Regulament în lipsa reprezentantului Institutului de Zoologie al Academiei de Științe a Moldovei și a reprezentantului Inspectoratului Ecologic de Stat; 3) orice alte acțiuni care ar pune în pericol viața celorlalte animale sau care le-ar determina să

părăsească fondul ariilor naturale protejate; 4) rănirea accidentală a exemplarelor „de viitor” [13]. În toate aceste cazuri, vânătoarea este ilegală, însă este posibil să nu intre sub incidența art. 233 CP RM.

Pentru a intra sub incidența art. 233 CP RM, vânatul trebuie să fie săvârșit, după caz, în prezența oricăreia dintre următoarele condiții:

- 1) fără autorizația corespunzătoare;
- 2) în perioada interzisă;
- 3) în locurile interzise;
- 4) cu unelte nepermise;
- 5) prin metode nepermise.

În afară de aceasta, condiția obligatorie pentru aplicarea art. 233 CP RM este ca fapta de vânat să cauzeze daune ce depășesc 200 de unități convenționale.

În alte cazuri, vânatul (vânătoarea) intră sub incidența alin. (2) art. 128 din Codul contravențional al Republicii Moldova. În asemenea cazuri, această faptă este comisă fără autorizație (licență), fără carnet de vânător sau fără permis de deținere sau port și folosire a armei de vânătoare, cu depășirea normelor stabilite de recoltare a vânatului, în locurile interzise, în perioadele de prohibiție, ori cu folosirea armelor, uneltelor sau metodelor interzise. O astfel de faptă nu cauzează daune ce depășesc 200 de unități convenționale.

În toate celelalte cazuri, vânatul (vânătoarea) în condiții de ilegalitate se sancționează în baza altor acte normative (și anume – a Legii nr. 439/1995, a Legii nr. 298/2018 etc.).

De exemplu, Legea nr. 439/1995 prevede, printre altele: „Persoanele fizice și juridice vinovate de: a) încălcarea regulilor vânatului[...]; [...] d) utilizarea neautorizată a resurselor regnului animal; e) scoaterea ilicită a animalelor din mediul lor de trai; [...] poartă răspundere [...] materială și disciplinară, în modul și cuantumul stabilite de legislație” [11] (art. 40); „Persoanele fizice și juridice sunt obligate să repare pagubele cauzate prin încălcarea legislației cu privire la protecția și folosirea resurselor regnului animal, precum și să recupereze profitul ratat, în modul și cuantumul stabilite de legislație” [11] (art. 41).

Conform alin. (1) art. 31 al Legii nr. 298/2018 prevede, „încălcarea prevederilor prezentei legi [...] atrage răspundere disciplinară, civilă [...] după caz” [10]. Art. 32 din aceeași lege reglementează ordinea de achitare a despăgubirilor pentru daunele cauzate faunei de interes cinegetic, iar art. 33 al Legii nr. 298/2018 prevede ca sancțiune suspendarea sau încetarea contractului de gestiune a faunei de interes cinegetic și a habitatului acesteia din cadrul unui fond cinegetic.

Ilegalitatea în sensul art. 233 CP RM presupune prezența anumitor condiții stabilite chiar în dispoziția acestui articol. Pentru a caracteriza condițiile respective, legiuitorul folosește următoarea formulare: „fără autorizația corespunzătoare fie în perioada interzisă, fie în locurile interzise, fie cu unelte și metode nepermise”.

Referitor la dispoziția art. 233 CP RM, X. Ulianovschi afirmă: „Dispoziția articolului este alternativă, de aceea latura obiectivă se poate realiza atât în cazul existenței tuturor prevederilor alternative prevăzute de acest articol, cât și la realizarea doar a uneia din ele” [14, p. 483]. V. Stati are aceeași părere [15, p. 408]. Fără îndoială, suntem de acord cu aceste opinii.

Totuși, formularea „fără autorizația corespunzătoare fie în perioada interzisă, fie în locurile interzise, fie cu unelte și metode nepermise” din alin. (1) art. 233 CP RM nu este reușită. Mai precis, nu este clar dacă sintagma „fără autorizația corespunzătoare” din acest articol se referă la: 1) o condiție alternativă; 2) o condiție obligatorie invariabilă, care se asociază cu oricare dintre condițiile subordonate, caracterizate prin sintagma „fie în perioada interzisă, fie în locurile interzise, fie cu unelte și metode nepermise”.

De exemplu, în art. 336 din Codul penal al Regatului Spaniei, lipsa autorizației legale constituie o condiție obligatorie invariabilă, care se asociază cu anumite condiții care au caracter subordonat: „Persoana care, fără să fie autorizată legal, folosește pentru vânătoare [...] otravă, mijloace explozive sau alte instrumente sau metode cu un efect distructiv similar pentru faună [...]” [16]. În alte legi penale, lipsa autorizației corespunzătoare reprezintă o condiție suficientă, care nu depinde în mod obligatoriu de existența altor condiții. De exemplu, alin. (1) secț. 304 din Codul penal al Republicii Cehe prevede: „Fapta persoanei care vânează [...] exemplare de valoare [...] fără a fi autorizată în acest sens [...]” [17]. Alin. (1) art. 342 din Codul penal al Republicii Slovenia prevede: „Persoana care, fără permisiune sau altfel neautorizat, vânează și ucide sau rănește un animal sălbatic sau îl prinde în viață [...]” [18].

Neclaritatea, generată de sintagma „fără autorizația corespunzătoare” din alin. (1) art. 233 CP RM, este determinată de faptul că înaintea acestei sintagme nu este utilizată conjuncția „fie”. Această conjuncție este una coordonatoare disjunctivă. În doctrina de specialitate se explică: „Raportul stabilit între părți de propoziție sau propoziții, exprimat cu ajutorul conjuncțiilor coordonatoare, se numește raport de coordonare, iar acele părți de propoziție sau propozițiile sunt coordonate” [19]. Deoarece înaintea sintagmei „fără autorizația corespunzătoare” nu este utilizată conjuncția „fie”, nu este împiedecă dacă între sintagma „fără autorizația corespunzătoare” și sintagma „fie în perioada interzisă, fie în locurile interzise, fie cu unelte și metode nepermise” există un raport de coordonare.

Cauza unei asemenea stări de lucruri este traducerea necorespunzătoare din limba rusă. Formularea „fără autorizația corespunzătoare fie în perioada și în locurile interzise, fie cu unelte și metode nepermise” din art. 233 CP RM a fost preluată din art. 170 din Codul penal al Republicii Moldova din 1961 [20] (în continuare – CP RM din 1961). În varianta în limba rusă a acestui cod este folosită formularea «без надлежащего разрешения, или в запретное время, или в запрещенных местах, или запрещенными орудиями и способами» [20]. CP RM din 1961 a avut ca model Codul penal al RSFSR din 1960, în care, în art. 166 „Vânător ilegal”, era utilizată formularea «без надлежащего на то разрешения или в запрещенных местах, либо в запрещенные сроки, запрещенными орудиями и способами» [21]. Regula folosirii conjuncției „или” nu cere ca aceasta să fie folosită înaintea sintagmei «без надлежащего разрешения». Cei care au tradus textul art. 166 „Vânător ilegal” din Codul penal al RSFSR din 1960, pentru a-l folosi ca model pentru art. 170 CP RM din 1961, nu au luat în considerare acest aspect.

În concluzie, se poate deduce că sintagma „fără autorizația corespunzătoare” din alin. (1) art. 233 CP RM se referă la o condiție alternativă, similară cu celelalte condiții prevăzute în această normă: în perioada interzisă; în locurile interzise; cu unelte nepermise; prin metode nepermise.

În cele ce urmează, va fi examinată prima dintre cele cinci condiții ce caracterizează acțiunea prejudiciabilă prevăzută la art. 233 CP RM: *lipsa autorizației corespunzătoare*.

Până la 01.03.2021 (data intrării în vigoare a Legii nr. 298/2018), lit. a) pct. 35 din RGC prevedea: „Se consideră vânatoare ilicită (braconaj) [...] vânatoarea fără autorizație [...]” [11].

În conformitate cu legislația în vigoare, principalul tip de autorizație corespunzătoare este permisul de vânatoare. Astfel, potrivit alin. (1) art. 25 al Legii nr. 298/2018, „[...] vânatoarea se desfășoară în temeiul permiselor de vânatoare eliberate de gestionar [...]” [10]. Conform art. 2 al acestei legi, prin „permis de vânatoare” se înțelege „documentul cu regim special, eliberat de către gestionar și care permite titularului să vâneze exemplare din speciile de faună de interes cinegetic; foaie/fișă pentru recoltare, autorizație de a vâna animale sălbatice copitate” [10]. Această concepție amintește, într-un fel, de cea care a fost implementată în pct. 20 din RGC în redacția Legii nr. 1257 din 19.07.2002 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (în continuare – Legii nr. 1257/2002): „Drept adeverință pentru dreptul de vânatoare servesc [...] permisul (foaia, fișa pentru recoltare) eliberate de Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Republica Moldova pentru vânatoarea sportivă a păsărilor de baltă și a animalelor cu blană sau autorizația de a vâna animale sălbatice copitate, eliberată de autoritatea silvică centrală” [22].¹

¹ Din legislație aflăm că permisul de vânatoare poate fi individual sau colectiv. Art. 28 al al Legii nr. 298/2018 prevede: „Formularele permiselor individuale și ale celor colective de vânatoare sunt documente cu regim special, emise și înseriate de către gestionari, conform modelului și reglementărilor aprobate de către Administrator”. * Pct. 10 din Anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 254 din 13.10.2021 pentru aprobarea actelor normative cu privire la constituirea și gestionarea Fondului cinegetic național (în continuare – Hotărârea Guvernului nr. 254/2021) prevede: „Autorizațiile și foile/fișele de recoltare se eliberează prin ordin intern al gestionarului fondului cinegetic, în limitele cotelor anuale de recoltare aprobate de administrator, în funcție de tipul de vânatoare planificat: 1) autorizație pentru vânatoare individuală – atribuie dreptul unei singure persoane fizice de a practica vânatoarea, care este membru al unei societăți de vânători; 2) autorizație pentru vânatoare colectivă – atribuie dreptul de a practica vânatoarea, în același timp și spațiu, mai multor persoane, membri ai unei societăți de vânători”. **

* Legea nr. 298 din 30.11.2018 a vânătorii și fondului cinegetic. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 76-85.

** Hotărârea Guvernului nr. 254 din 13.10.2021 pentru aprobarea actelor normative cu privire la constituirea și gestionarea Fondului cinegetic național. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2021, nr. 266-272.

Din alin. (1) art. 25 al Legii nr. 298/2018 rezultă că există trei tipuri de permis de vânatoare:

- 1) documentul cu regim special, eliberat de către gestionar și care permite titularului să vâneze exemplare din speciile de faună de interes cinegetic;
- 2) foaia/fișa pentru recoltare;
- 3) autorizația de a vâna animale sălbatice copitate.

Înainte de a analiza aceste tipuri de permis de vânatoare, este necesar să clarificăm poziția noastră *vis-a-vis* de formularea „vânătoria fără autorizație (licență)” [23] din alin. (2) art. 128 din Codul contravențional al Republicii Moldova (în continuare – CC RM). În această sintagmă, termenul „licență” este folosit ca sinonim pentru termenul „autorizație”. Considerăm lipsită de temei o asemenea abordare.

Înainte de intrarea în vigoare a Legii nr.1257/2002, Legea nr. 439/1995 prevedea, între altele: „Persoanele fizice și juridice vinovate de practicarea *fără licență* (evid. ns.) a genurilor de activitate legate de întreținerea, reproducerea, dobândirea și comercializarea animalelor poartă răspundere penală, administrativă, materială și disciplinară, în modul și cuantumul stabilite de legislație” [11] (lit. p) art. 40); „Drept adeverință pentru dreptul de vânatoare servește carnetul de vânător, aprobat de societatea de vânători, permisul (foaia, fișa pentru recoltare) sau autorizația, *licența, în cazul vânătorii cu licență* (evid. ns.)” [11] (pct. 20 din RGC); „Se consideră vânătoare ilicită (braconaj): a) vânătoria fără [...] licență [...]” [11] (pct. 35 din RGC).

Prin Legea nr. 1257/2002 au fost operate anumite amendamente în Legea nr. 439/1995: la lit.p) art. 40, cuvântul „licență” a fost înlocuit cu cuvântul „autorizație”; pct. 20 din RGC a fost reformulat, astfel încât din acesta a dispărut cuvântul „licență”: „Drept adeverință pentru dreptul de vânatoare servesc carnetul de vânător, aprobat de Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Republica Moldova, permisul (foaia, fișa pentru recoltare) eliberate de Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Republica Moldova pentru vânătoria sportivă a păsărilor de baltă și a animalelor cu blană sau autorizația de a vâna animale sălbatice copitate, eliberată de autoritatea silvică centrală”; la lit. a) pct. 35 din RGC, cuvântul „licență” a fost exclus [22].

Din momentul intrării în vigoare a acestor modificări, vânatul (vânătoria) nu este considerată activitate supusă licențierii. Licența pentru practicarea vânatului (vânătorii) nu este specificată în Capitolul I „Actele permissive care fac parte din categoria licențelor” din Anexa nr.1 la Legea nr.160 din 22.07.2011 privind reglementarea prin autorizarea activității de întreprinzător [24].²

Acestea arată că nu există niciun temei pentru a păstra cuvântul „licență” în alin. (2) art. 128 CC RM. Deoarece norma dată este complementară cu art. 233 CP RM, considerăm imperios să propunem excluderea cuvântului „(licență)” din alin.(2) art. 128 CC RM.

După această paranteză, revenim la analiza noțiunii „permis de vânatoare”, utilizată în Legea nr. 298/2018.

În unele acte normative, relatarea despre permisul de vânatoare este însoțită de prezentarea de tipuri de permise de vânatoare. Astfel, la lit. c) alin. (2) art. 16 și lit. c) alin. (2) art. 18 ale Legii nr. 298/2018 este folosită formularea „permisele de vânatoare (foile/fișele pentru recoltare, autorizațiile de a vâna animale sălbatice copitate)” [10]. În pct. 13 din Anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 254/2021 se prevede, printre altele: „Pentru practicarea vânătorii, participanții trebuie să dețină: [...] 2) permis de vânatoare (foaie/fișă pentru recoltare, autorizație de a vâna animale sălbatice copitate)” [25]. În alte puncte din aceeași anexă se menționează: „Vânătoria în fondul cinegetic se organizează și se desfășoară exclusiv în baza autorizației pentru animale sălbatice copitate [...], iar pentru specii de animale sălbatice cu blană, păsări – exclusiv în baza foii/fișei de recoltare. Modelele acestora, modul de plată și reglementările de eliberare se aprobă prin ordin al ministrului mediului” [25] (pct. 9); „Vânătoria se efectuează la una sau la mai multe specii de

² Pentru comparație, în legislația română, lucrurile sunt abordate altfel. Legea României nr. 407 din 09.11.2006 a vânătorii și a protecției fondului cinegetic, la lit. u) art. 1, conține următoarea definiție: „permis de vânatoare – document cu valoare de licență de vânatoare (evid. ns.), obținut în condițiile legii, de persoane fizice cu domiciliul sau cu reședința în România”.*

* Legea României nr. 407 din 09.11.2006 a vânătorii și a protecției fondului cinegetic. În: Monitorul Oficial al României, 2006, nr. 944.

animale sălbatice și în termenele indicate în autorizația sau fișa/foaia de recoltare” [25] (pct. 16); „Țintașii au sarcina de a extrage vânatul în conformitate cu prevederile autorizației sau foii/fișei pentru recoltare” [25] (pct. 22); „După recoltarea vânatului indicat în autorizație sau în foaia/fișa de recoltare, vânatoarea se consideră finalizată” [25] (pct. 30).

Nu în ultimul rând, în pct. 5 din Anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 254/2021, sunt definite două noțiuni subordonate noțiunii de permis de vânatoare, care se referă la două dintre tipurile de permis de vânatoare: „1) autorizație de a vâna animale sălbatice copitate – permis de vânatoare care confirmă dreptul unui vânător cu drept de împușcare sau al unui grup de vânători de a exercita vânatoarea la animale sălbatice copitate într-un anumit fond cinegetic sau pe o porțiune din acesta, pentru o perioadă de timp determinată, cu indicarea speciei, vârstei și sexului, precum și a numărului de exemplare permise spre recoltare; 2) foaie/fișă de recoltare – permis de vânatoare care confirmă dreptul unui vânător sau al unui grup de vânători de a exercita vânatoarea la vânatul mic în fondurile cinegetice atribuite gestionarului [...]” [25].

În pct. 36 din Anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 254/2021, în legătură cu autorizația de a vâna animale sălbatice copitate, este reiterată ideea care o conțin unele dintre prevederile reproduse mai sus: „Vânatoarea animalelor sălbatice copitate în fondul cinegetic se organizează și se desfășoară exclusiv în baza autorizației” [25]. Pct. 60 din anexa respectivă se referă la același tip de permis de vânatoare, însă într-o ipoteză concretă, avându-se în vedere o unealtă anume de vânatoare: „Vânatoarea cu arcul de vânatoare se efectuează individual, în prezența obligatorie a conducătorului vânătorii, prin metoda „la dibuit”, „la pândă”, „la ademenire”, „la nadă”, în baza autorizației de vânat pentru speciile de animale sălbatice copitate (cerbul comun, cerbul lopătar, cerbul cu pete, căpriorul, muflonul, mistrețul) [...]” [25].

Dispoziții privind autorizația de a vâna animale sălbatice copitate găsim și în alte acte normative. De exemplu, conform Anexei nr.1 la Hotărârea Guvernului nr. 273 din 13.03.2007 cu privire la aprobarea Nomenclatorului și tarifelor la serviciile prestate, contra plată, de către Agenția „Moldsilva” și Regulamentului cu privire la modul de formare și direcțiile de utilizare a mijloacelor speciale, „autorizația pentru vânatul sportiv al mistreților se eliberează de către Agenția „Moldsilva” [26]” Totodată, Anexa la Ordinul Agenției „Moldsilva” nr. 322 din 24.09.2020 prevede, printre altele: „Vânatoarea la mistreț în fondul forestier de stat administrat de Agenția „Moldsilva” se permite în baza autorizației de vânatoare” [9] (pct. 5); „Autorizație pentru vânatoare – document cu regim special care confirmă dreptul unei persoane sau a unui grup de persoane de a exercita vânatoarea într-un anumit fond de vânatoare sau pe o porțiune din acesta, pentru o perioadă de timp determinată, pentru specia, numărul de exemplare și structura indicată” [9] (pct. 6).

În alt context, în pct. 47 din Anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 254/2021, în legătură cu foaia/fișa de recoltare, se concretizează: „Vânatoarea animalelor sălbatice cu blană în fondul cinegetic se organizează și se desfășoară exclusiv în baza foii/fișei de recoltare” [25]. La o altă ipoteză în care vânatoarea este permisă în temeiul foii/fișei de recoltare, se referă pct.56 din anexa respectivă: „Vânatoarea la păsări în fondul cinegetic se organizează și se desfășoară exclusiv în baza foii/fișei de recoltare” [25]. În fine, pct. 60 din Anexa nr.3 la Hotărârea Guvernului nr. 254/2021 ia în considerare același tip de permis de vânatoare, însă într-o ipoteză concretă, avându-se în vedere o unealtă anume de vânatoare: „Vânatoarea cu arcul de vânatoare se efectuează individual, în prezența obligatorie a conducătorului vânătorii, prin metoda „la dibuit”, „la pândă”, „la ademenire”, „la nadă”, în baza [...] foii/fișei de recoltare doar pentru specia de iepure de vizuină” [25].

Până acum am analizat două tipuri de permis de vânatoare: autorizația de a vâna animale sălbatice copitate; foaia/fișa pentru recoltare. În afară de acestea, al treilea tip, specificat în definiția noțiunii „permis de vânatoare” din art. 2 al Legii nr. 298/2018, este documentul cu regim special, eliberat de către gestionar (adică persoana juridică, înregistrată în Republica Moldova, care are atribuită în gestiune fauna de interes cinegetic și habitatul acesteia din cadrul unui fond cinegetic) și care permite titularului să vâneze exemplare din speciile de faună de interes cinegetic.

La acest al treilea tip se referă, de exemplu, biletul silvic.

Astfel, pct. 5 din Hotărârea Guvernului nr. 239/2014 prevede: „Efectuarea activităților de reglementare a

efectivului de animale prin metodele de reglementare stabilite în pct. 8 subpct. 1)-5)³ se efectuează în baza biletului silvic eliberat în conformitate cu prevederile Codului silvic” [12].

În același context, prezintă relevanță anumite dispoziții din Codul silvic. Astfel, în art.33 din acest act legislativ, în ceea ce privește felurile de produse ale pădurii, în alin. (3) se stabilește, printre altele: „Produse nelemnoase sunt: a) vânatul, [...]” [28]. Art. 35 din Codul silvic prevede: „(1) Efectuarea folosințelor silvice, cu excepția celor prevăzute la art. 32 al prezentului cod, se permite în baza [...] biletului silvic. [...] Biletul silvic se acordă de către întreprinderile, instituțiile și organizațiile care au în gestiune terenuri din fondul forestier. Se pot efectua numai tipurile de folosințe silvice prevăzute în [...] biletul silvic. (2) Formularul [...] biletului silvic se aprobă de autoritatea silvică centrală” [28].

În altă ordine de idei, menționăm că permisul de vânatoare este principalul, dar nu unicul tip de autorizație corespunzătoare în sensul art. 233 CP RM.

Un asemenea exemplu de autorizație este specificat în Hotărârea Guvernului nr. 782 din 03.08.2000 pentru aprobarea regulamentelor-cadru ale parcurilor naționale, monumentelor naturii, rezervațiilor de resurse și rezervațiilor biosferei. În acest act normativ, referitor la monumentele zoologice⁴, se prevede, printre altele: „[...] 31. În baza *autorizației eliberate de autoritatea centrală pentru mediu* (evid. ns.), se poate admite vânatul selectiv, capturarea [...] unor exemplare de specii faunistice în scopuri de cercetare științifică și în scopuri muzeistice. 32. Colectarea oricăror specii faunistice în scopuri comerciale și industriale se poate admite numai cu *autorizația autorității centrale pentru mediu* (evid. ns.), ținând cont de structura populațiilor speciilor în cauză, a cotei potențialului lor anual de reproducere, determinat de instituțiile de profil ale Academiei de Științe a Moldovei pentru locurile în care se preconizează colectarea speciilor respective” [28].

După cum se poate vedea, autorizația, menționată în aceste norme, nu este eliberată de către gestionar. Deci, o astfel de autorizație nu intră sub incidența definiției noțiunii „permis de vânatoare” din art. 2 al Legii nr. 298/2018.

Nu intră sub incidența acestei definiții nici actele menționate în următoarele puncte din Anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 254/2021: „În scopuri de cercetare științifică, de repopulare, cultural-educative sau estetice, extragerea prin vânatoare în baza autorizației sau foii/fișei de recoltare a exemplarelor din specii de animale sălbatice se realizează individual, prin selecție, prin metoda „la nadă”, „la pândă”, „la dibuit” sau „ademenire”, „la vizuină”, „cu atrape”, cu condiția obținerii *acordului administratorului și a avizului instituțiilor de cercetări în domeniul cinegeticii din Republica Moldova* (evid. ns.)” [25] (pct. 11);

³ În acest punct se menționează: „Se stabilesc următoarele metode de reglementare a efectivului de animale: 1) capturarea în stare vie și extragerea din mediul natural a unui număr de animale din anumite teritorii și repopularea altor teritorii cu specia respectivă, în conformitate cu recomandările elaborate de Academia de Științe a Moldovei și aprobate de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; 2) imobilizarea animalelor, care presupune imobilizarea animalelor sălbatice și strămutarea acestora în alte terenuri din fondul forestier de stat pentru repopularea acestora cu specia respectivă, în conformitate cu recomandările elaborate de Academia de Științe a Moldovei și aprobate de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; 3) strămutarea animalelor sălbatice din ariile protejate suprapopulate cu ademenirea acestora în alte zone adiacente; 4) sacrificarea animalelor în caz de izbucnire a epizootiilor sau suspiciune de boli infectocontagioase, care se efectuează de către Agenția „Moldsilva” în comun cu Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, conform prevederilor Legii nr. 221-XVI din 19 octombrie 2007 privind activitatea sanitar-veterinară; 5) extragerea prin împușcare a animalelor în cazul sporirii considerabile a numărului de animale, care este o măsură extremă și se efectuează doar dacă au fost epuizate metodele enumerate la subpct.1), 2) și 3) și nu a fost atins rezultatul scontat”.*

* Hotărârea Guvernului nr. 239 din 05.04.2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la reglementarea efectivului de animale sălbatice în ariile naturale protejate de stat din fondul forestier de stat. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 86.

⁴ Conform pct. 28 din acest act normativ, „monumentele zoologice includ speciile faunistice autohtone de importanță primordială științifică și economică, precum și toate speciile aflate sub protecția statului”.*

* Hotărârea Guvernului nr.782 din 03.08.2000 pentru aprobarea regulamentelor-cadru ale parcurilor naționale, monumentelor naturii, rezervațiilor de resurse și rezervațiilor biosferei. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 102-105.

„Vânătoarea de selecție se organizează în toate fondurile cinegetice, inclusiv în suprafețele productive cuprinse de ariile naturale protejate de stat, cu *aprobarea administratorului, în coordonare cu institutul de cercetare în domeniul cinegeticii din Republica Moldova* (evid. ns.)” [25] (pct. 93); „Vânătoarea în scopuri de cercetare științifică, cultural-educative sau estetice, în termenele și locurile interzise pentru vânătoare, a mamiferelor și păsărilor a căror dobândire este limitată se permite numai cu *autorizarea administratorului, instituțiilor de cercetare în domeniul cinegeticii din Republica Moldova* (evid. ns.) și cu acordul gestionarului fondului cinegetic. [...]” [25] (pct. 147); „Capturarea penatelor și aflarea lângă cuib în scopul inelării se permite numai cu *aprobarea administratorului Fondului cinegetic național, precum și cu acordul gestionarului fondului cinegetic* (evid. ns.)” [25] (pct. 151).

La un alt exemplu de autorizație, care nu intră sub incidența definiției noțiunii „permis de vânătoare” din art. 2 al Legii nr. 298/2018, se referă alin. (2) art. 10 al Legii nr. 325 din 15.12.2005 cu privire la Cartea Roșie a Republicii Moldova: „Folosința specială a obiectelor Cărții Roșii se face pe baza *autorizației eliberate de către autoritatea centrală abilitată cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător, cu avizul Academiei de Științe a Moldovei* (evid. ns.)” [29].

De asemenea, Anexa la Ordinul Agenției „Moldsilva” nr. 322 din 24.09.2020 conține următorul fragment care prezintă interes: „[...] 25. Extragerea unor exemplare în scopuri științifice, cultural-educative și/sau estetice se permite în baza unei *hotărâri de guvern, prin ordin al Agenției „Moldsilva” și ordinul intern al unității de gestionare pe teritoriul căreia se preconizează acțiunea respectivă* (evid. ns.). 26. Controlul răpitorilor și combaterea dăunătorilor vânatului se realizează concomitent cu vânătoarea la mistreț, precum și prin *ordinul Agenției „Moldsilva”* (evid. ns.), în afara perioadei de vânătoare la mistreț” [12].

Noțiunea „autorizația corespunzătoare” din art. 233 CPRM trebuie deosebită de alte noțiuni asemănătoare. În alin. (2) art. 128 CC RM, se folosește formularea „Vânătoarea fără autorizație (licență), fără carnet de vânător sau fără permis de deținere sau port și folosire a armei de vânătoare [...]” [23]. Rezultă că nici carnetul de vânător, nici permisul de deținere sau port și folosire a armei de vânătoare nu pot fi echivalate cu noțiunea „autorizație” din alin. (2) art. 128 CC RM și, prin extensie, nici cu noțiunea „autorizația corespunzătoare” din art. 233 CP RM. În acest mod, legiuitorul respectă regula despre care vorbește E. M. Snătco: „Prohibiția braconajului în normele de drept contravențional și în normele de drept penal ar trebui formulată într-o asemenea manieră încât să fie posibilă distincția clară între contravenții și infracțiuni. Este inacceptabilă identitatea sau asemănarea excesivă între astfel de norme de drept contravențional și norme de drept penal. În caz contrar, ar fi îngreunată determinarea corectă a caracterului ilegalității faptei” [30, p. 10].

S. Brînză, V. Stati și Iu. Diaconu afirmă întemeiat: „În sensul art. 233 CP RM, nu reprezintă vânat fără autorizație vânatul: a) fără carnetul de vânător; b) fără autorizația de portarmă și de folosire a armei de vânătoare; c) cu carnetul de vânător nevalabil; d) cu carnetul de vânător ce aparține altei persoane; e) cu depășirea normelor stabilite de recoltare a vânatului; f) cu arme de vânătoare ce aparțin altei persoane fizice sau juridice. În astfel de cazuri, poate fi aplicată răspunderea în baza alin. (2) art. 128 din Codul contravențional” [31, p. 1299; 32, p. 922; 33, p. 1029; 34, p. 219; 35].

Așadar, delimitarea între autorizația corespunzătoare și alte acte, ce permit efectuarea vânatului (vânătorii), este necesară pentru a deosebi ilicitul penal (reprezentat de fapta prevăzută la art. 233 CP RM) de ilicitul contravențional (reprezentat de fapta prevăzută la alin. (2) art. 128 CC RM).

În legislația, care este de referință pentru art. 233 CP RM, nu se ține cont de această delimitare: atât autorizația corespunzătoare, cât și alte acte ce permit efectuarea vânatului (vânătorii), sunt menționate laolaltă ca acte în a căror lipsă este interzisă efectuarea vânatului (vânătorii). Astfel, pct. 116 din Anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 254/2021 prevede: „În scopul protecției și gestionării durabile a fondului cinegetic, se interzice: 1) vânătoarea fără autorizație sau foaie/fișă de recoltare, carnet de vânător, permis de portarmă, carnet de vânător nevalabil sau care aparține altei persoane; [...]” [25]. Pct. 13 din aceeași anexă stabilește: „Pentru practicarea vânătorii, participanții trebuie să dețină: 1) carnet de vânător, cu excepția elevilor/studentilor instituțiilor de învățământ, participanți la vânătoarea colectivă; 2) permis de vânătoare (foaie/fișă pentru recoltare, autorizație de a vâna animale sălbatice copitate); 3) permis de portarmă; 4) permis pentru arcul de vânătoare; 5) pașaportul câinelui de vânătoare sau pașaportul păsării de pradă dresate, în cazul folosirii acestuia (acesteia)” [25].

Cât privește actele menționate în subpct. 3) și 4) pct. 13 din Anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 254/2021, asemenea acte nu sunt specificate nici măcar în alin. (2) art. 128 CC RM. Din aceeași categorie fac parte alte acte menționate în alte prevederi ale Anexei nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 254/2021: „Pentru practicarea vânătorii, cetățenii străini și apatrizii trebuie să prezinte: [...] 3) acte de înregistrare a câinilor de vânatoare de rasă, a păsărilor de pradă care îi aparțin, eliberate în țara în care cetățeanul străin își are domiciliul” [25] (pct. 14); „Cetățenii străini și apatrizii, participanți la vânatoare, trebuie să fie însoțiți de o persoană împuternicită de către gestionarul fondului cinegetic. Conducătorul vânătorii, însoțitor al cetățenilor străini și apatrizilor care participă la vânatoare trebuie să dispună de permis de vânatoare și de *Registrul tehnicii securității la vânatoare* (evid. ns.) [...]” (pct. 15); „Vânătoarea se poate practica cu câini de vânatoare identificați în baza *pașaportului, care confirmă testarea lor pentru vânatoarea de animale sălbatice copitate, animale cu blană, inclusiv la păsări acvapulustre sau terestre* (evid. ns.)” [25] (pct. 17); „Au dreptul la vânatoare cu păsări de pradă membrii organizațiilor vânătoarești naționale și internaționale care dispun de *pașapoarte pentru păsările de pradă recunoscute reciproc* (evid. ns.)” [25] (pct. 66); „Întreținerea păsărilor de pradă aduse din străinătate sau întreținerea păsărilor de pradă crescute în captivitate este permisă în baza *certificatului sanitar-veterinar, eliberat de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, și în baza certificatului de înregistrare a colecției de animale din fauna sălbatică, eliberat de Agenția de Mediu în conformitate cu Regulamentul cu privire la înființarea, înregistrarea, completarea, păstrarea, exportul și importul colecțiilor de animale și plante din flora și fauna sălbatică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1107/2003* (evid. ns.)” [25] (pct. 67); „Vânătoarea se permite doar cu păsări de pradă dresate, pentru care se face dovada prin *certificat (act confirmativ), eliberat de persoanele juridice care prestează astfel de servicii* (evid. ns.). [...]” [25] (pct. 69); „Vânătoarea este permisă doar în baza pașapoartelor câinilor de vânatoare [...] cu *pedigree (certificatul genealogiei câinelui* (evid. ns.)), testați și vaccinați, care au zgardă cu inscripția numărului de înregistrare și a numelui proprietarului” [25] (pct. 71).

Obiectul actelor, în a căror lipsă este interzisă efectuarea vânatului (vânătorii), menționate în dispozițiile exemplificate mai sus din Anexa nr.3 la Hotărârea Guvernului nr. 254/2021, nu-l reprezintă autorizarea vânatului propriu-zis. Se poate vedea că aceste acte se referă fie la autorizarea câinilor de vânatoare sau a păsărilor de pradă, fie la autorizarea uneltelor de vânatoare, fie la asigurarea tehnicii securității la vânatoare. În concluzie, actele, în a căror lipsă este interzisă efectuarea vânatului (vânătorii), menționate în dispozițiile exemplificate mai sus din Anexa nr.3 la Hotărârea Guvernului nr. 254/2021, nu intră sub incidența noțiunii „autorizația corespunzătoare” din art. 233 CP RM.

Concluzii

Normele de referire constituie o necesitate obiectivă atunci când vorbim despre incriminarea faptei de vânat ilegal. Nu este posibil ca regulile de vânatoare, încălcate de către subiectul infracțiunii prevăzute de art. 233 CP RM, să fie stabilite în cadrul acestui articol sau într-un alt articol din legea penală. Nici dispoziția simplă, nici dispoziția descriptivă, nici măcar cea de trimitere nu ar fi în stare să redea întreaga complexitate a ilegalității faptei de vânat. Această complexitate poate fi redată doar cu ajutorul dispoziției de referire.

Ilegalitatea vânatului în sensul art. 233 CP RM înseamnă nu doar încălcarea prevederilor unei legi care reglementează activitatea de vânat (vânatoare). Ilegalitatea vânatului în sensul art. 233 CP RM poate presupune, de asemenea, încălcarea prevederilor unor acte normative subordonate unei legi care reglementează activitatea de vânat (vânatoare). Trebuie să fie adoptate/emise în limitele și potrivit normelor unei legi acele reglementări ce stabilesc care autorizație pentru vânat este corespunzătoare, care perioadă pentru vânat este interzisă, care locuri pentru vânat sunt interzise, care unelte și metode pentru vânat sunt nepermise. Dacă astfel de reglementări depășesc limitele unei legi, dacă ele au un caracter autonom, atunci lipsește temeiul aplicării art. 233 CP RM.

Ilegalitatea vânatului (vânătorii) nu întotdeauna presupune ilegalitatea acestei fapte în sensul art. 233 CP RM. Pentru a intra sub incidența art. 233 CP RM, vânatul trebuie să fie săvârșit, după caz, în prezența oricăreia dintre următoarele condiții: 1) fără autorizația corespunzătoare; 2) în perioada interzisă; 3) în locurile interzise; 4) cu unelte nepermise; 5) prin metode nepermise. În afară de aceasta, condiția obligatorie pentru aplicarea art. 233 CP RM este ca fapta de vânat să cauzeze daune ce depășesc 200 de unități convenționale.

Actele, în a căror lipsă este interzisă efectuarea vânătorii (vânătorii), menționate în dispozițiile exemplificate mai sus din Anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 254/2021, nu intră sub incidența noțiunii „autorizația corespunzătoare” din art. 233 CP RM. Permisul de vânătoare este principalul, dar nu unicul tip de autorizație corespunzătoare în sensul art.233 CP RM. Nici carnetul de vânător, nici permisul de deținere sau port și folosire a armei de vânătoare nu pot fi echivalate cu noțiunea „autorizație” din alin. (2) art. 128 CC RM și, prin extensie, nici cu noțiunea „autorizația corespunzătoare” din art. 233 CP RM. Nu există niciun temei pentru a păstra cuvântul „licență” în alin. (2) art. 128 CC RM.

Referințe:

1. КАБЛОВ, А. М. *Уголовная ответственность за незаконную охоту: проблемы теории и практики/* Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Нижний Новгород, 2012. 31 p.
2. КУРМАНОВ, А. С. *Незаконная охота как экологическое преступление.* Уфа: Издательство БИСТ (филиала) ОУП ВО «АТиСО», 2019. 122 p. ISBN 978-5-904354-78-7.
3. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 25 din 13.10.2015 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale Hotărârii Guvernului nr. 79 din 23 ianuarie 2006 privind aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 13-19.
4. STATI, V. Infrafracțiuni legate de circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope, precum și a analogelor acestora: probleme de aplicare și interpretare a legii penale. În: *Revista de Științe Penale. Anuar.* Anul III, 2007, p. 115-122. ISSN 1812-3392.
5. BRÎNZA, S., SERBINOV, I. Fapta prejudiciabilă în cazul infracțiunilor de neglijență în serviciu (art. 329 din Codul penal). În: *Studia Universitatis Moldaviae, Seria „Științe sociale”*, 2017, nr. 8, p. 57-69. ISSN 1814-3199.
6. Hotărârea Curții Constituționale nr. 33 din 07.12.2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele 327 alin. (1) și 361 alin. (2) lit. d) din Codul penal. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 27-32.
7. STATI, V. Hotărârile Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 22/2017 și nr. 33/2017: efectele preconizate asupra legii penale. În: *Актуальные научные исследования в современном мире. Сборник научных трудов.* Переяслав-Хмельницкий, 2018, Вып. 2, ч. 7, p. 43-50. ISSN 2524-0986.
8. SERBINOV, I. Interpretarea art. 329 al Codului penal din perspectiva jurisprudenței constituționale relevante. În: *Jurnalul juridic național*, 2017, nr. 4, p. 28-33. ISSN 1810-3081.
9. Ordinul și Regulamentul privind autorizarea și organizarea vânătorii la mistreț în fondul forestier gestionat de către agenția „Moldsilva”. [Accesat la 22.09.2022] Disponibil: moldsilva.gov.md/libview.php?l=ro&idc=202&id=1509&t=/Legislatia/Ordinecirculare/Ordinul-si-Regulamentul-privind-autorizarea-i-organizarea-vinatorii-la-mistret-in-fondul-forestier-gestionat-de-catre-agentia-Moldsilva
10. Legea nr. 298 din 30.11.2018 a vânătorii și fondului cinegetic. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2019, nr. 76-85.
11. Legea nr. 439 din 27.04.1995 a regnului animal. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1995, nr. 62-63.
12. Hotărârea Guvernului nr. 239 din 05.04.2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la reglementarea efectivului de animale sălbatice în ariile naturale protejate de stat din fondul forestier de stat. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2014, nr. 86.
13. Hotărârea Guvernului nr. 1132 din 12.10.2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de organizare și desfășurare a vânătorii de selecție. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 360.
14. BARBĂNEAGRĂ, A., ALECU, GH., BERLIBA, V. et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu (Adnotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale).* Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p.
15. BRÎNZA, S., ULIANOVSKI, X., STATI, V. et al. Drept penal. Partea Specială. Chișinău: Cartier, 2005. 804 p.
16. Codul penal al Regatului Spaniei. [Accesat la 22.09.2022] Disponibil: <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Spania-RO.html>
17. Codul penal al Republicii Cehe. [Accesat la 22.09.2022] Disponibil: <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Cehia-RO.html>

18. Codul penal al Republicii Slovenia. [Accesat la 22.09.2022] Disponibil: <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Slovenia-RO.html>
19. Conjuncția. [Accesat la 22.09.2022] Disponibil: <https://gramaticalimbiromane.ro/morfologia/parti-vorbire-neflexibile/conjunctia/>
20. Codul penal al Republicii Moldova din 24.03.1961. În: *Вестник Советулуй Сунрем ал РССМ*, 1961, nr. 10.
21. Уголовный кодекс РСФСР от 27 октября 1960 г. [Accesat la 22.09.2022] Disponibil: https://lawrussia.ru/bigtexts/law_3558/page4.htm
22. Legea nr. 1257 din 19.07.2002 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 151-153.
23. Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218 din 24.10.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 3-6.
24. Legea nr. 160 din 22.07.2011 privind reglementarea prin autorizarea activității de întreprinzător. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2011, nr. 170-175.
25. Hotărârea Guvernului nr. 254 din 13.10.2021 pentru aprobarea actelor normative cu privire la constituirea și gestionarea Fondului cinegetic național. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2021, nr. 266-272.
26. Hotărârea Guvernului nr. 273 din 13.03.2007 cu privire la aprobarea Nomenclatorului și tarifelor la serviciile prestate, contra plată, de către Agenția „Moldsilva” și Regulamentului cu privire la modul de formare și direcțiile de utilizare a mijloacelor speciale. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2007, nr. 39-42.
27. Codul silvic al Republicii Moldova nr.887 din 21.06.1996. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1997, nr. 4-5.
28. Hotărârea Guvernului nr. 782 din 03.08.2000 pentru aprobarea regulamentelor-cadru ale parcurilor naționale, monumentelor naturii, rezervațiilor de resurse și rezervațiilor biosferei. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2000, nr. 102-105.
29. Legea nr. 325 din 15.12.2005 cu privire la Cartea Roșie a Republicii Moldova. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2006, nr. 21-24.
30. СНЫТКО, Е. М. *Уголовная ответственность за браконьерство / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук*. Москва, 2004. 28 p.
31. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol. I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1328 p. ISBN 978-9975-53-469-7.
32. POALELUNGI, M., GURSCHI, C., URSACHE, P. et al. *Manualul judecătorului pentru cauze penale*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2013. 1192 p. ISBN 978-9975-53-231-0.
33. BRÎNZA, S., STATI, V. *Drept penal. Partea specială. Vol. I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011. 1062 p. ISBN 978-9975-53-029-3.
34. BRÎNZA, S., STATI, V. *Drept penal. Partea specială: Compendiu*. Chișinău: CEP USM, 2021. 369 p. ISBN 978-9975-158-47-3.
35. BRÎNZA, S. Răspunderea pentru infracțiuni prin care se aduce atingere conservării biodiversității faunei (art. 233 și 234 CP RM). În: *Studia Universitatis, Seria „Științe sociale”*, 2011, nr. 3, p. 203-211. ISSN 1814-3199.

Date despre autor:

Anastasia BOLDESCU, doctorandă, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0003-3263-0552

Prezentat la 31.10.2022